

La Safor

ADÉS I ARA ► ARXIU HISTÒRIC DE GANDIA - PERSONES I PERSONATGES

Religió i educació. Durant dècades va ser un dels referents del Col·legi de les Carmelites de Gandia. La vida de la germana Rita és, també, una part important de la història de Gandia que va des del 1912 al 1974, un personatge que forma part de la memòria col·lectiva de molta gent.

L'«Hermana Rita»

► La religiosa carmelita va marcar la vida de molts gandians durant el temps que va estar a la ciutat ► L'autor explica, en primera persona, la història del col·legi de les Carmelites, un dels més imponents de Gandia

Pasqual Molina

pasqualmolina.wordpress.com

■ **Rita de las Virtudes Esteve Hernández**, coneguda popularment com l'«Hermana Rita», fou una monja del col·legi de les Carmelites de la Caritat de Gandia, en el qual va exercir el seu magisteri durant 62 anys (1912-1974). Fou la mestra que ensenyà a llegir, a escriure i a resar a generacions de xiquets gandians, els quals sentiren per ella el més gran dels afectes i guardaren d'ella el millor dels records.

La germana carmelita Rita va nàixer a la Canyada de Beneixama, prop de Villena (Alacant), el 8 de setembre de 1885. Era filla de **Juan** i de **Maria**. Va ingressar en l'Ordre Carmelita de la Caritat el 14 de juny de 1903 a l'edat de 18 anys. Feu els vots temporals a Vic el 15 de juny de 1905 i els perpetus a la casa de la Gran Associació de València el 7 de desembre de 1908. Fou destinada a Gandia el 1912, on va professar el seu magisteri fins al 1974 (excepte els anys de la guerra incivil espanyola, on va estar amagada a la casa d'una família gandiana). Aleshores, jubilada, fou traslladada a la Casa Provincial que té la Congregació de les Germanes Carmelites de la Caritat a Vinalesa (València), on va faltar el 18 de gener de 1987, a l'edat de 101 anys.

Aquestes són les dades estretes de la Cúria Generalícia Germanes Carmelites de la Caritat a Roma i del registre de la Casa Provincial a Vinalesa. Escarides! Però la germana Rita fou un personatge molt important en la història quotidiana de la Gandia del segle passat i deixà una empremta fonamental en la formació acadèmica i religiosa de la major part dels xiquets gandians de l'època. Quan va morir, la ciutat li va dedicar el nom d'un dels carrers més importants de la vila, el que va des del Palau Ducal al convent de les Clarisses, en el qual està el col·legi. Fa uns anys, amb la idea d'atorgar noms als carrers lligats a les institucions que alberguen, el carrer passà a anomenar-se Carrer de les Carmelites i, des d'aleshores, la Germana Rita dona nom al carreró que uneix aquell carrer amb la porta de l'antic hospital de Sant Marc.

El Col·legi de les Carmelites

El Col·legi de les Carmelites de Gandia complirà 145 anys el proper 31 d'octubre. La història detallada d'aquesta singladura col·legial, des dels orígens fins el moment actual, poden vostès consultar-la en les publicacions d'**Andrés Escrivá Calatayud**, de **Vicent Olasso Sendra** i de **Gabriel García Frasquet**. Eixa història conta que aquell dia

Dos imatges de les noces d'or de la professió religiosa de la «Hermana» Rita, el juny del 1959, acompanyada per antics alumnes.

es va signar un conveni de col·laboració entre dues institucions: l'escola de xiquetes que havia començat a funcionar temps abans al mateix edifici de l'hospital de Sant Marc, la qual ja dirigien les germanes carmelites, i l'escola de xiquetes que havia instituït la Fundació docent **Mariana Maricon-Mariana Abargues** en la casa on havien viscut aquestes benefactores cent anys abans. L'escola de l'hospital proporcionava recursos per a les arques de la institució sanitària. L'escola de la Fundació era gratuïta. Dues situacions van condicionar la fusió entre aquestes: d'una banda les autoritats municipals obligaren al tancament de l'escola de l'hospital per raó d'higiene i de salut pública i, d'una altra banda, les escasses rendes de la fundació Maricon-Abargues feien inviable, econòmicament, la continuïtat de la seua escola. Però les dues institucions volien seguir amb els seus projectes educatius: l'hospital per continuar obtenint recursos per a millorar els seus serveis, i la fundació per a facilitar l'ensenyament gratuït. L'hospital va fer el primer pas i va adquirir una mansió que fitava amb aquest per a la nova ubicació escolar, la nomenada casa del Convictori (el lloc on està el col·legi), però com que els seus fons no eren prou per a pagar l'edifici, van trobar els recursos en la fundació Maricon-Abargues, la qual havia venut la casa de seua escola,

ARXIU FOTOGRÀFIC FAMÍLIA VIDAL-MORA

ARXIU FOTOGRÀFIC FAMÍLIA VIDAL-MORA

donat l'estat ruïnós en el qual es trobava. Amb aquesta aportació econòmica es va pagar part de l'edifici del convictori i part de les obres que n'anaven a fer-se per a condicionar-lo.

Aleshores aquell dia del 1870 es signà un conveni de col·laboració mitjançant el qual naixia, formalment, el Col·legi de Nostra Senyora del Carme de Gandia. L'administració del col·legi correria a càrrec de les juntes de govern d'ambdues institucions. La direcció i govern estaria en mans de les monges carmelites. Així estigueren funcionant durant 53 anys fins que el 1923 es feu una revisió del contracte en el qual les Carmelites es comprometien a continuar amb l'ensenyament de les alumnes i s'obligaven a destinar dues religioses per a servei constant dels malalts de l'hospital, sense cap retribució, i de l'atenció de l'església.

Així mateix, les monges i l'hospital, es comprometien, meitat per meitat, a fer front a les despeses de les reparacions i millores indispensables de l'edifici del col·legi. En el col·legi, que estava dirigit a l'educació de les xiquetes, es permetia l'escolarització de xiquets fins al moment de prendre la primera comunió, aleshores, aquests havien d'abandonar la institució i continuar la seua educació en altres centres escolars de la ciutat.

És en aquesta situació col·legial on s'ini-

cia la història que ara els contaré, en la qual trobaran vostès, també, referències a les circumstàncies socials de l'època i a les particularitats del col·legi de les carmelites de Gandia en els inicis dels anys cinquanta. Tot el que relataré ho he rescatat del territori de la memòria. Comença, tot, a principis d'octubre de l'any 1953. El primer dia que vaig anar a la classe de la germana Rita.

«Col·legials»

El col·legi de les Carmelites estava darrere de l'Ajuntament. Ma mare m'havia mudat per a anar-hi. Baixàrem el carrer dels Pellers fins el Passeig, enfilàrem el carrer Major, girant per Juan Andrés fins a la plaça del Mercat i pel carrer de la Porquera, al qual accedies a través dels porxos confrontants amb el consistori, arribàrem al carrer del col·legi. Deixaves a la dreta la pescateria municipal, el grup de cases del Pou del Canonge, al costat del forn de **Manresa**, i trobaves l'edifici imponent de les carmelites, en la façana del qual hi havia la porta principal, que impressionava, però que estava reservada per a l'entrada d'un dels dos tipus d'alumnes que hi havia, els anomenats «col·legials». Els altres, nosaltres, entràvem per la porta de la carbonera, un poc més avant, al mateix cantó del carreró de l'Hospital. Jo, aleshores, era tan menut que no m'adonava d'aquella circumstància però ja

La primera